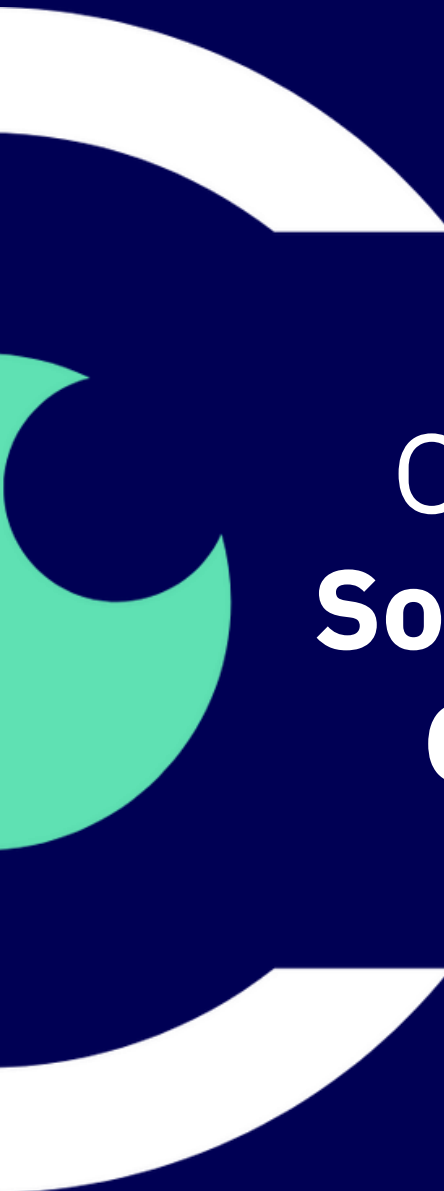

Tercer

Observatori de la **Sostenibilitat de la Cultura Escrita**

2025-2026

Iniciativa promoguda per CEDRO

www.observatorioculturaescrita.org

Octubre 2025

01

Les obres editorials són un «bé de mèrit»

02

Rebuig social a les males pràctiques

03

Exemplaritat institucional i drets d'autor: l'exigència ciutadana

04

La cultura escrita en risc per la IA

05

Solucions

Introducció

Des del seu llançament el 2023, l'Observatori de la Sostenibilitat de la Cultura Escrita, promogut per CEDRO, s'ha convertit en una eina clau per analitzar els principals desafiaments a què ha de fer front l'ecosistema editorial en relació amb els drets de propietat intel·lectual en l'àmbit de la reutilització de continguts escrits protegits pel dret d'autor. Així mateix, els usuaris disposen d'informació rigorosa i actualitzada per avançar en la reutilització responsable i transparent dels continguts editorials.

El primer i segon estudi van permetre identificar dues circumstàncies interrelacionades que comprometen la sostenibilitat de la cultura escrita: per una banda, es va diagnosticar una clara situació de **desavantatge competitiu en el sector editorial espanyol respecte dels seus homòlegs europeus**, com a conseqüència de la manca de remuneració per la reutilització dels seus continguts, tant des de les organitzacions privades com des de les administracions públiques i, per altra banda, es van detectar les causes del creixement exponencial de la pirateria, un fenomen impulsat per la dissonància cognitiva que genera la digitalització i **l'absència de mesures del sector públic** per promoure una cultura de respecte dels drets d'autor entre la població general. Tots dos factors posen en risc la creació i la producció editorial.

Malgrat els problemes a què ha de fer front la cultura escrita, es va posar de manifest que **la societat valora positivament, per al desenvolupament personal i el col·lectiu, els continguts difosos en llibres, revistes i diaris, així com els seus drets de propietat intel·lectual**. I, des del concepte de dissonància cognitiva, es van explorar les **justificacions i els missatges que la tecnologia fa servir i que porten els consumidors a piratejar** els continguts editorials.

Aquests dos informes van servir per plantejar **solucions viables**, com la importància que les **administracions públiques liderin la remuneració per la reutilització de continguts** a través de llicències de drets d'autor, la posada en marxa de mesures que promoguin la **formació en propietat intel·lectual en l'àmbit educatiu** i la necessitat de **campanyes de conscienciació** dirigides a la ciutadania en general. També es va avaluar, per primera vegada, el suport social d'aquestes mesures per posar-les en marxa, i els resultats van ser favorables.

El resultat d'aquesta tercera investigació conclou, en resum, que **la ciutadania veu en la cultura escrita i els drets d'autor un bé comú** —un bé «de mèrit»—; que **les plataformes tecnològiques, en primer lloc, i les administracions públiques, en segon lloc, estan contribuint a normalitzar l'ús no autoritzat de continguts editorials protegits (democratització de la pirateria)**; i, finalment, que **la protecció efectiva de la propietat intel·lectual dels autors i editors requereix d'una responsabilitat compartida entre totes les àrees de govern —no només de Cultura— i una regulació més eficient**.

En aquest context, és fonamental que la legislació configuri un mercat clar i transparent, que defineixi què és la propietat intel·lectual i com es reutilitza. També és important que la informació que genera aquest mercat no quedi concentrada en mans d'unes poques empreses tecnològiques. Les mateixes regles s'han d'aplicar quan aquestes empreses negocien drets d'autor, atès que fan servir de forma massiva obres protegides.

Pel que fa a l'impacte de la IA a la societat en general, i en el sector cultural en particular, hi ha un consens generalitzat en percebre-la com **un risc per a tots els àmbits**.

L'estudi, dut a terme per Qbo Investigación y Estrategia, va combinar tècniques qualitatives i quantitatives. En la fase qualitativa es van organitzar quatre grups focals a Madrid amb perfils diferenciats per tipus de consum editorial (oficial i no oficial) i edat (25-45 i 45-65 anys), amb equilibri de gènere. Posteriorment, es va dur a terme una enquesta en línia a 1000 persones de més de 16 anys, representatives de la població espanyola, amb un marge d'error del $\pm 3,1$ % i un nivell de confiança del 95,5 %. La durada del qüestionari va ser de 10 minuts.

L'informe inclou un estudi sobre la penetració i percepció de la IA, basat en una enquesta en línia duta a terme per Qbo durant el mes de juliol de 2025, amb una mostra de 1000 persones de més de divuit anys, representativa de la població general pel que fa al sexe, l'edat i la Comunitat Autònoma.

Les obres editorials són un bé «de mèrit»

Treballar per la cultura és una bona pràctica social

Segons la investigació, la ciutadania considera que protegir la cultura escrita (llibres, diaris, revistes i partitures) significa preservar el coneixement, tenir cura del llegat cultural, i fomentar el pensament crític. A més, pensen que és la clau que obre la porta al prestigi social.

Aquesta protecció també implica la salvaguarda dels drets d'autor. De fet, el **83,7 % de la població entén que respectar els drets de la propietat intel·lectual dels autors i editors genera externalitats positives per a la societat** i que, per tant, és una bona pràctica social, amb una clara utilitat per al conjunt de la ciutadania.

83,7 %

El 83,7 % de la població entén que respectar els drets de la propietat intel·lectual dels autors i editors genera externalitats positives per a la societat

Aquesta percepció reforça la idea que protegir la cultura escrita i els drets que genera no només és una qüestió legal, sinó que és una pràctica que beneficia l'individu i enforteix la col·lectivitat.

Per tant, des d'una perspectiva econòmica i social, les obres editorials poden entendre's com un **bé de mèrit**, és a dir, un bé que genera beneficis col·lectius i la protecció i el respecte del qual s'haurien de fomentar activament per part de l'Estat. Aquest valor no només en justifica la salvaguarda, sinó també la seva promoció per part de les administracions públiques i del sector privat, incloses les plataformes tecnològiques.

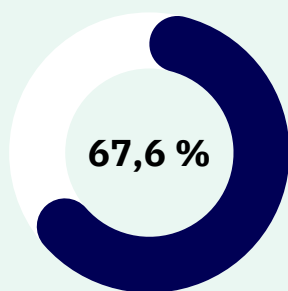
No obstant això, aquest bé de mèrit es veu amenaçat pel que es podrien denominar usos demèrits, impulsats pels interessos empresarials d'algunes multinacionals tecnològiques. Aquestes empreses, per exemple, no informen en molts casos de l'ús que fan de continguts editorials per al desenvolupament del seu model de negoci i fan servir a favor seu l'entorn escassament regulat en què operen. En conseqüència, **algunes polítiques públiques han acabat promovent de forma indirecta una pèrdua del valor marginal de les obres editorials** pel fet de fomentar la indiferenciació de continguts substitutius, com les còpies pirates de llibres i publicacions de premsa.

Aquesta dinàmica **resulta contrària als principis de la teoria clàssica del benestar**, en la mesura que no només perjudica a autors i editors, sinó que també **és nociva per al conjunt de la societat**. Igualment, soscava el reconeixement del valor de les obres editorials com un bé que mereix ser preservat i potenciat.

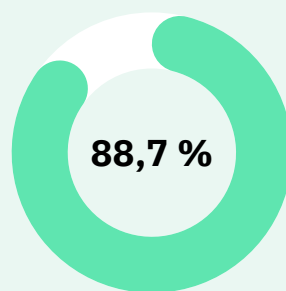
En aquest context, una part important de la societat (67,6 %) considera que no hi ha informació suficient sobre els drets d'autor. Aquesta manca de coneixement constitueix una deficiència teòrica en el marc dels béns de mèrit perquè impedeix que la societat reconegui i valori de manera adequada aquests drets, la qual cosa afecta negativament el benestar comú.

Davant dels canvis tecnològics i socials, el 88,7 % de la societat creu que és més necessari que mai explicar millor a la població les externalitats dels beneficis dels drets d'autor, així com els efectes negatius generats pels usos demèrits de la tecnologia.

Percepció de la informació disponible sobre drets d'autor

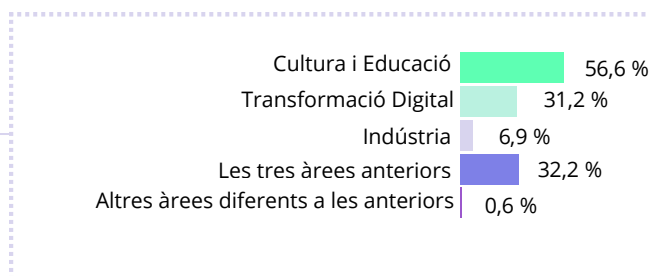
Falta informació suficient sobre els drets d'autor

Ara més que mai s'haurem d'explicar millor a la població els beneficis dels drets d'autor

En relació a quin organisme hauria de liderar aquesta tasca informativa, la resposta és clara: el 51,9 % assenyalen els ministeris. No només consideren que és responsabilitat del Ministeri de Cultura i Educació, sinó també dels de Transformació Digital, Indústria i Justícia. Consideren que són ells qui han d'impulsar el coneixement dels drets d'autor i el seu impacte en la societat.

Qui hauria de liderar la tasca informativa sobre els drets d'autor?

En aquesta tercera investigació s'ha identificat la percepció generalitzada de la societat que la digitalització suposa una amenaça per a la cultura escrita i està transformant els hàbits de consum de continguts editorials.

Conclusió. La ciutadania reconeix els drets d'autor com un bé col·lectiu que enforteix la democràcia i el desenvolupament social (bé de mèrit). Tanmateix, aquesta percepció positiva conviu amb una preocupant manca d'informació, especialment en un context de transformació digital que amenaça aquests valors. Per tant, considerem prioritari que els ministeris de Cultura, Educació, Transformació Digital, Indústria i Justícia liderin una estratègia i informativa que en promogui el coneixement, protecció i respecte.

Rebuig social a les males pràctiques

2

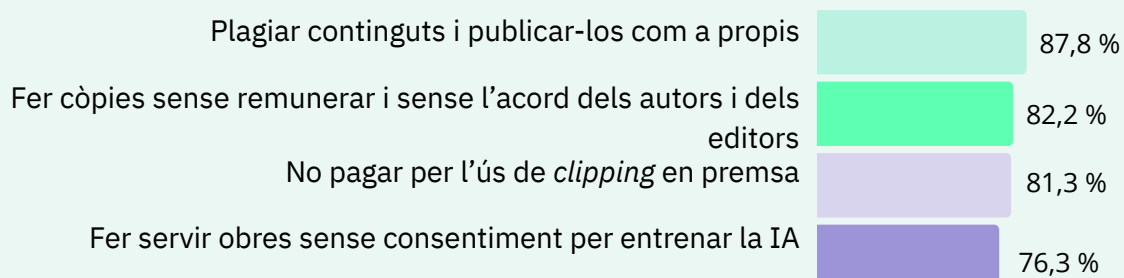

Pràctiques que perjudiquen la sostenibilitat

L'absència dels drets d'autor, segons s'afirma en aquesta investigació, genera un entorn pobre en innovació i originalitat, insegur per als creadors i editors, i dominat pel plag i la imitació, la qual cosa limita el progrés científic, cultural i econòmic de la nostra societat. Aquest escenari només beneficia el sector de la distribució (empreses tecnològiques) i no el de la producció (col·lectius autors i editorials).

En aquest sentit, **els drets d'autor han demostrat que són pilars fonamentals per garantir una societat justa, creativa i respectuosa amb el treball intel·lectual**. La ciutadania mostra un consens alt respecte del que considera males pràctiques en l'ús dels continguts editorials, entre les quals ja s'hi inclou l'ús no autoritzat per part de la IA.

Biaixos i Administració

Entre els responsables d'aquestes males pràctiques en matèria de propietat intel·lectual, la població assenyalava, en primer lloc, les **empreses tecnològiques** com a principals impulsores i també veu en el **sector públic** l'origen de molts d'aquests comportaments. Per tant, es percep una **desconnexió entre el que les institucions fan i el que la societat n'espera** en matèria de propietat intel·lectual.

Origen d'aquestes pràctiques

Existeix una desconnexió entre el que les institucions fan i el que la societat n'espera en matèria de propietat intel·lectual.

Biaixos i administració pública

Aquest Observatori ha continuat estudiant els biaixos cognitius o dreceres mentals que fomenten les males pràctiques en matèria de propietat intel·lectual i que són l'origen dels usos no autoritzats d'obres protegides, és a dir, del consum il·legal de continguts editorials.

Aquests biaixos redueixen la percepció de culpa, racionalitzen la infracció i en normalitzen l'acceptació social. Identificar-los ajuda a entendre per quin motiu, fins i tot entre aquells que afirmen valorar la cultura escrita, el consum il·legal de continguts continua sent tan generalitzat i fins i tot s'incrementa.

Quins són els biaixos i quin n'és l'origen?

Biaix d'autoritat

És un dels que té més pes. La manca de missatges institucionals clars contra la pirateria i la resta dels usos no autoritzats, així com l'absència de sancions visibles, s'interpreten com un consentiment implícit. Quan no hi ha una condemna pública ferma, el comportament il·lícit no només es torna tolerable, sinó que fins i tot sembla acceptable.

Biaix de gratificació instantània

També influeix de manera determinant en els comportaments il·lícits davant dels continguts. La immediatesa i la facilitat d'accés als continguts pirates reforcen la conducta, atès que ofereixen una recompensa immediata que desplaça qualsevol reflexió ètica.

Biaix de normalitat i fals consens

Porta les persones a sobrevalorar el nombre de persones que consumeixen contingut il·legal, la qual cosa dilueix la responsabilitat individual. Expressions com ara «tothom ho fa» o «fins i tot ho fan els professors» són exemples directes d'aquesta percepció errònia.

Biaix d'atribució causal externa

Permet culpar altres persones —principalment, editorials, autors o polítiques de preus— del propi comportament. El consumidor es justifica mitjançant una lògica de compensació («els llibres són cars», «les editorials guanyen molts diners») que desdibuixa la il·legalitat de l'acte.

Biaix d'ancoratge

Té un impacte important, atès que tendeix a comparar el preu d'un contingut legal amb l'accés gratuït que ofereix la pirateria, de manera que genera un rebuig automàtic al pagament, independentment del valor real del producte. Aquesta comparació deslleial afavoreix l'opció il·lícita.

Biaix d'autojustificació

Mitjançant el qual s'interpreta el consum il·lícit com una cosa beneficosa per als propis creadors, amb arguments com «així guanyen visibilitat» o «si m'agrada, ja m'ho compraré». Aquesta racionalització suavitza la infracció i permet mantenir una imatge de consumidor responsable.

La profecia autocomplerta i el biaix de confirmació

Consoliden el patró de conducta: com més es busca i s'accedeix a continguts il·legals, més es troben justificacions i proves que aquest comportament és comú i està socialment acceptat. Aquesta percepció d'impunitat reforça la conducta pirata i bloqueja qualsevol qüestionament ètic.

Biaix de disponibilitat cognitiva

Desplaça l'atenció des del contingut al mitjà. Es dona més importància a la tecnologia d'accés que al valor de l'obra, la qual cosa deshumanitza la cultura escrita i la converteix en un producte banal, prescindible o accessori. Aquest desplaçament de valor és especialment preocupant, atès que mina el reconeixement social de la tasca dels creadors

Així, el **biaix d'autoritat** es veu potenciat, per exemple, quan una institució vulnera els drets d'autor perquè no disposa de llicència de drets d'autor per a la reutilització de continguts editorials. Si qui ha de protegir els drets els ignora, el ciutadà se sent legitimat per fer el mateix. De manera similar, el **biaix de normalitat i fals consens** s'alimenta quan es percep que la distribució il·legal de llibres o materials educatius en centres públics és una pràctica comuna, com passa en alguns àmbits educatius.

El **biaix d'atribució causal externa** es desplaça cap a les pròpies institucions: si els ministeris reproduïen sense pagar, el ciutadà se sent menys responsable. A més, la **profecia autocomplerta i el biaix de confirmació** es consoliden quan es confirma la creença que «ningú respecta els drets d'autor», ni tan sols els que estan obligats a fer-ho. I el **biaix de disponibilitat cognitiva** s'amplifica si les polítiques públiques prioritzen el desplegament tecnològic (com la digitalització o la IA) per damunt de la protecció dels continguts culturals que circulen per aquests canals.

Des d'una perspectiva de l'economia conductual, les decisions dels ciutadans poden estar influïdes per biaixos psicològics i socials que ens allunyen de la racionalitat. Aquestes dreceres **expliquen per què moltes persones normalitzen i justifiquen el consum il·lícit o no autoritzat de continguts**, pel fet de buscar una gratificació immediata, seguir normes percebudes o minimitzar la responsabilitat.

Entendre aquesta lògica facilita el disseny d'estratègies que promoguin un consum més ètic i responsable dels llibres, revistes, diaris i partitures.

Fre a les tecnologies i protecció de la cultura per mitjà d'una legislació eficient

L'informe evidencia que **el principal generador de biaixos prové del desenvolupament tecnològic —tal com també està passant amb la IA—**, orientat fonamentalment pels interessos econòmics de les grans multinacionals i no pels interessos socials o culturals. Aquesta pràctica provoca que els biaixos s'ampliïn i creixin exponencialment, per exemple, el de l'atenció.

A tot plegat s'hi suma la **falta d'una regulació eficaç —un 87 % considera que hi ha poca regulació—**, que ha permès la consolidació de **monopolis, l'evasió fiscal, la desinformació i l'ús indegut d'obres culturals sense compensació**. La ciutadania percep, a més, que les **administracions han cedit poder a les tecnològiques** i legislen «sense criteri, amb descontrol i concessions», una opinió compartida per tres de cada quatre persones.

Com a conseqüència, emergeixen diverses **externalitats negatives**:

Pla cultural

El 74,1 % de la població considera una mala pràctica l'ús d'obres d'escriptors i editors sense reconeixement ni remuneració, atès que compromet la sostenibilitat del sector editorial.

Àmbit social

S'identifiquen riscos com la pèrdua de pensament crític, la manipulació informativa, el control social i l'increment de desigualtats, aspectes que el 64 % de la societat reclama que es regulin amb urgència.

Perspectiva reputacional

El 96 % dels enquestats considera que el fet que les administracions públiques duguin a terme aquestes males pràctiques és més greu si ho fan les empreses privades, perquè es posa en qüestió l'exemplaritat institucional.

Conclusió. La societat percep les males pràctiques respecte dels drets d'autor —el plagí, la còpia no remunerada o l'ús d'obres per entrenar la IA sense consentiment— com una amenaça a la innovació i la cultura. La falta d'exemplaritat institucional i la influència de les grans tecnològiques, que reforcen biaixos cognitius, contribueixen a normalitzar aquestes pràctiques. En conseqüència, es generen impactes negatius en la cultura escrita i en la sostenibilitat del sector, es debilita el pensament crític i s'incrementen els riscos socials, com la manipulació informativa i les desigualtats, mentre que l'exemplaritat de les administracions queda qüestionada davant de la ciutadania. És imprescindible una acció decidida del sector públic, així com una regulació eficaç per protegir els creadors i els editors.

Exemplaritat institucional i drets d'autor: l'exigència ciutadana

Responsables de la protecció dels drets d'autor

La ciutadania atribueix a les administracions públiques, especialment a la central, la responsabilitat principal de protegir els drets d'autor del sector de la cultura escrita per la seva capacitat legislativa i executiva. Això és així perquè s'entén que protegir aquests drets també és una forma de cuidar la societat en el seu conjunt. Com a novetat, s'indica que no es tracta només d'una qüestió del **Ministeri de Cultura, sinó que també és responsabilitat dels d'Educació, Interior i Hisenda.**

En aquesta resposta es manifesta la transversalitat dels temes culturals i de la seva protecció, atès que es tracta d'un bé que genera beneficis per al conjunt de la societat, un bé de mèrit.

La **implicació compartida** de les diferents àrees de govern —central, autonòmica o local— en matèria de propietat intel·lectual, també reflectida en la responsabilitat d'informar i formar sobre els drets d'autor, situa els temes culturals i de propietat intel·lectual com una autèntica «**qüestió d'Estat**».

Paral·lelament es reconeix el paper en aquesta tasca de les **entitats de gestió** —com CEDRO per al sector editorial— i, en menor mesura, de les **editorials**.

La percepció que les **administracions han abandonat la seva responsabilitat** per protegir els drets d'autor és majoritària. Els ciutadans denuncien la manca de campanyes de sensibilització, l'escassa aplicació de sancions i la falta de lideratge institucional davant de qüestions com la pirateria digital i l'ús d'obres sense les llicències de drets d'autor necessàries per a la reutilització dels continguts editorials (llibres, revistes, diaris i partitures) en els àmbits educatiu, cultural i administratiu, i ara també en el desenvolupament de la intel·ligència artificial generativa (IAG). A més, consideren que aquesta manca d'acció per part dels poders decisoris públics contribueix a reforçar la idea d'una societat desordenada, sense rumb i amb una cultura en retrocés.

Aquesta situació té conseqüències rellevants sobre la imatge que projecta l'administració. La població estableix una clara distinció entre la que protegeix els drets d'autor —associada a la justícia, la seriositat i el compromís cultural— i la que els negligeix, que és percebuda com a opaca, irresponsable i permissiva amb la il·legalitat, atès que el **88,7 % vincula el progrés sostenible a una protecció adequada dels drets dels autors i editors**.

Drets d'autor i administracions públiques

69 %

El **69 % dels consultats** considera que les administracions públiques són les principals responsables de les pràctiques que perjudiquen la sostenibilitat.

96,3 %

El **96 % dels consultats** considera que les pràctiques de les administracions públiques no són correctes

En general, la societat rebutja que les administracions reutilitzin obres editorials sense pagar als seus titulars de drets: un 73,7 % considera una mala pràctica legislar per evitar el pagament de drets d'autor, i un 74,1 % desaprova que es distribueixin continguts sense compensació. Aquestes dades mostren un rebuig frontal contra les vulneracions dels drets d'autor, fins i tot en contextos tecnològics recents com la intel·ligència artificial (IA).

De l'estudi dut a terme es desprèn que el 95,8 % de la ciutadania considera que les males pràctiques en l'ús de continguts editorials per part de les administracions públiques és igual o més greu que si ho fes una empresa tecnològica. **Aquesta percepció reflecteix una alta exigència social d'exemplaritat institucional en la defensa dels drets dels autors i editors.**

Aquest comportament institucional té un efecte directe sobre la població. La percepció que les pròpies administracions i centres educatius reutilitzen continguts sense respectar els drets **d'autor activa els biaixos cognitius analitzats en el bloc anterior**, que normalitzen la pirateria, redueixen la percepció de culpabilitat i erosionen tant l'autoritat institucional com la voluntat de pagar per continguts culturals. L'exemplaritat institucional no només és desitjable, sinó indispensable per frenar aquestes dinàmiques.

Una administració pública transparent amb els drets d'autor

La cura dels drets d'autor té un efecte molt positiu en la imatge de les administracions. En el discurs dels ciutadans sorgeix una relació de contraris subjacent reveladora, que s'ha de tenir en compte.

Una administració que protegeix els drets d'autor

- Seriosa i eficaç.
- Responsable, transparent i justa.
- Té cura del seu patrimoni i el seu actiu cultural.
- Es preocupa per la societat i el país.
- Activa i lluitadora.
- Democràcia madura.
- Orientada al llarg termini.

Una administració que descuida els drets d'autor

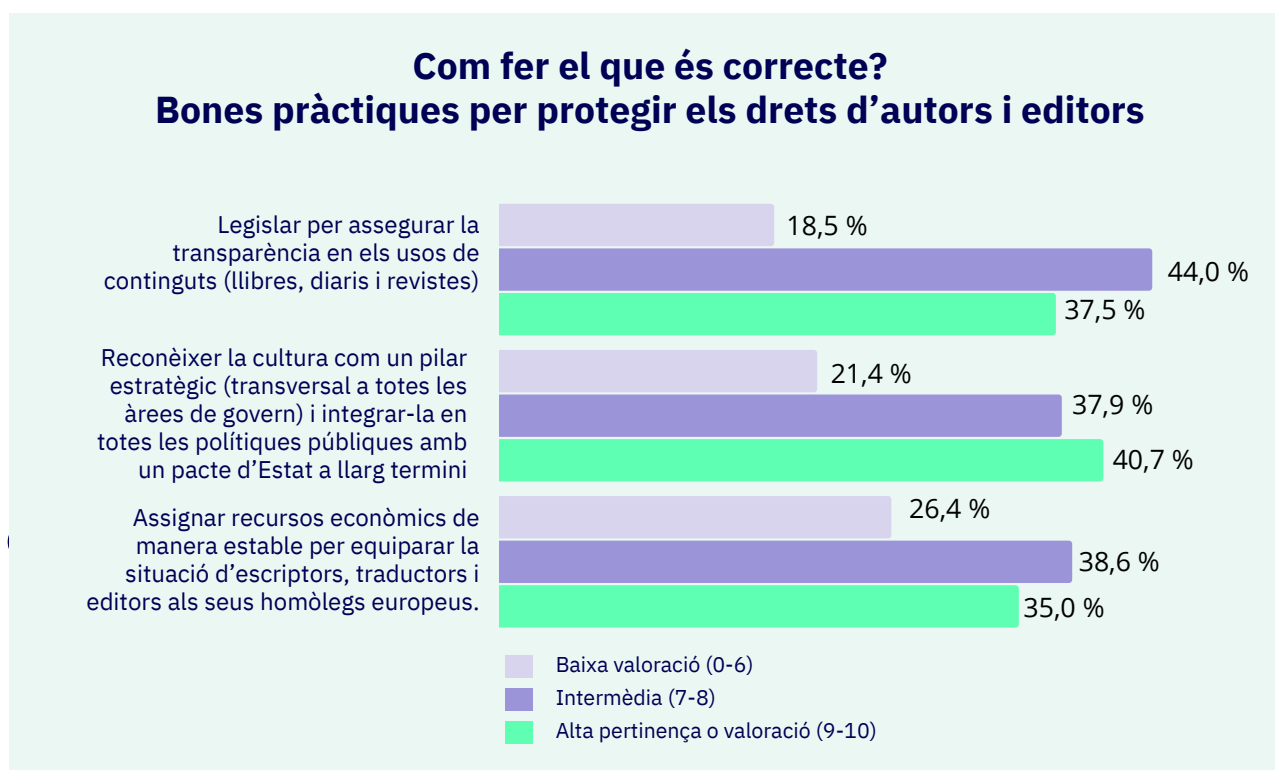
- Laxa i ineficaç.
- Irresponsable, opaca i injusta.
- Poc curosa amb el seu patrimoni cultural.
- Despreocupada i desinteressada per la societat.
- Deixada i inactiva.
- Democràcia fràgil i vulnerable.
- Orientada al curt termini.

En aquesta línia, els ciutadans reclamen quatre tipus de mesures concretes i complementàries:

1. **Campanyes de conscienciació generalistes** i missatges clars en els canals de compra digital.
2. **Accions educatives** i formatives en escoles, universitats i espais culturals.
3. **Inspeccions reals i sancions eficaces**, dirigides tant a particulars com a institucions.
4. **Pagament de drets d'autor per la reutilització de continguts editorials**.

Pilars per a la sostenibilitat de la cultura

La ciutadania aposta per **legislar amb transparència, reconèixer la cultura com un eix estratègic de l'Estat i garantir recursos estables per als creadors: qüestions que defineixen per elles mateixes el tractament que s'ha de dur a terme seguint la teoria econòmica sobre un bé de mèrit**. Aquestes demandes no s'expressen en forma d'urgències puntuals, sinó com a pilars necessaris per garantir la sostenibilitat del sector editorial i de la cultura escrita.

Conclusió. La societat reconeix clarament les males pràctiques en l'ús de continguts editorials, responsabilitza les institucions públiques i educatives per la seva manca d'exemplaritat i reclama informació, educació i polítiques sostingudes per protegir els drets d'autor i fomentar el respecte per la tasca dels autors i editors.

La cultura escrita en risc per la IA

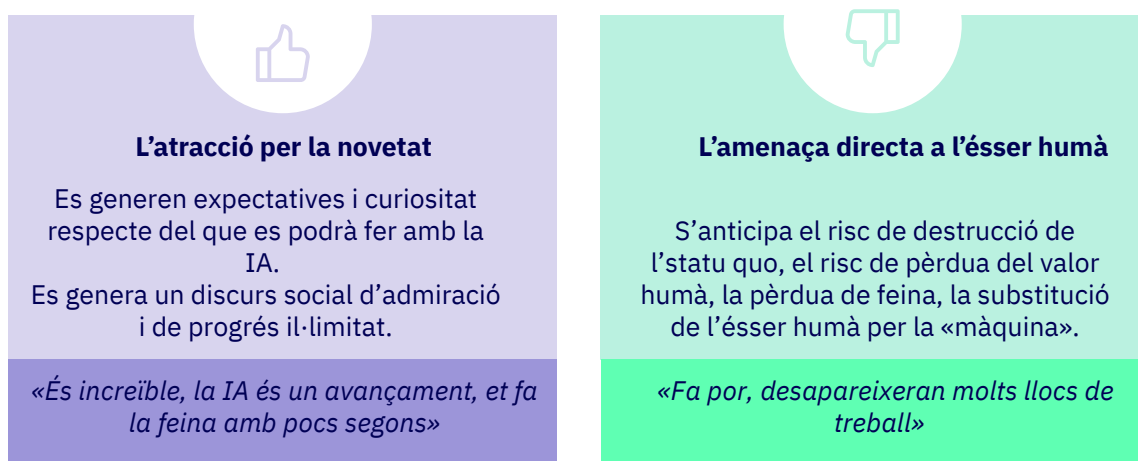
IA vs. creativitat humana: Té futur la cultura escrita?

La manca de valoració de la cultura escrita conviu amb la sensació d'amenaça creixent lligada a la **digitalització**, la **immediatesa** d'accés als continguts i l'aparent **gratuïtat** d'aquests en l'àmbit digital. Segons l'observatori, aquesta està debilitant el lloc simbòlic —i també intrínsec— de la cultura escrita.

La ciutadania detecta un desplaçament del valor: dels continguts al canal, de l'editorial a l'algoritme. Aquesta percepció de fragilitat es veu intensificada amb la irrupció de la intel·ligència artificial generativa.

Pel que fa a les actituds vinculades a la digitalització, l'anàlisi s'ha centrat en l'impacte de la IA i els resultats són ambivalents. Per una banda, existeix una mescla de fascinació pel seu potencial i, per l'altre, por per les conseqüències que pugui tenir sobre l'ecosistema cultural: deshumanització, pèrdua del talent i uniformitat.

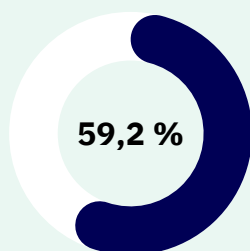
Les ACTITUDS de la població pel que fa a la IA són AMBIVALENTS. Com passa davant de qualsevol desenvolupament disruptiu, es produeix un conflicte intraindividual rellevant.

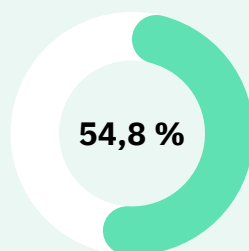
Malgrat aquesta por, l'estudi constata que existeix una alta **penetració** de la IA generativa, especialment sobre continguts preexistents:

- El 59,3 % de la població ha fet servir alguna vegada aplicacions d'IA generativa (ChatGPT, Gemini...).
- El 55 % l'ha fet servir l'últim mes, la qual cosa indica una freqüència d'ús molt recent i generalitzada.
- **El 72,3 % la fa servir específicament amb continguts ja preexistents —sobretot textos de webs i llibres educatius—, la qual cosa afecta directament l'ecosistema editorial.**

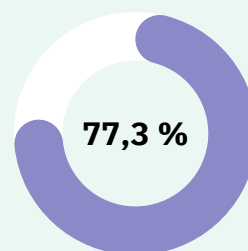
Gràfics. Ús i actituds davant de la IA generativa.

L'ha fet servir alguna vegada

L'ha fet servir l'últim mes

La fa servir sobre continguts preexistents

Aquesta cautela reforça la percepció que la IA i la cultura escrita representen universos oposats: mentre que la primera s'associa al que és automàtic, massiu i desestructurat, la segona es vincula a l'esforç humà, la identitat i el llegat cultural.

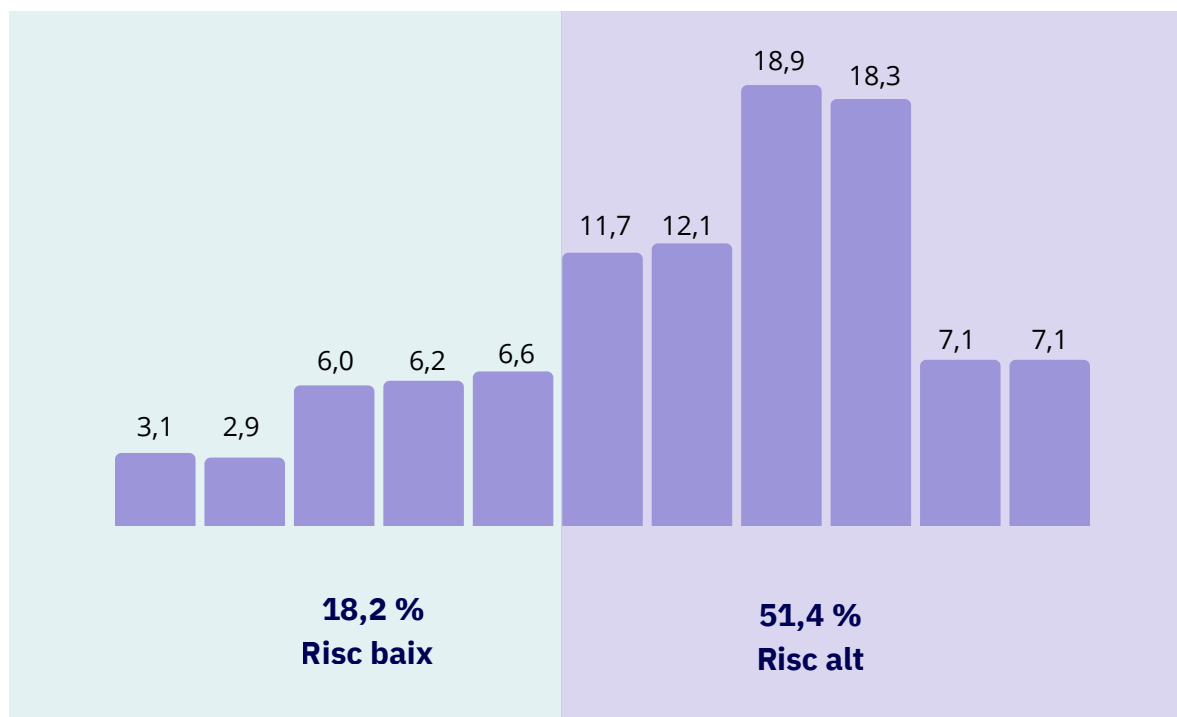
Aspecte	Cultura escrita	Intel·ligència artificial
Origen	Humà, vivencial, emocional	Artificial, tecnològic, sense experiència humana
Identitat cultural	Identificació alta: representa valors, creences i llegat col·lectiu	Identificació baixa: percepció d'uniformitat i anonimat
Producció	Basada en l'esforç, mèrit, talent i creativitat	Associada a l'automatisme, facilitat i mínim esforç humà
Impacte en el pensament	Reforça el pensament crític i la intel·ligència col·lectiva	Risc de pensament únic, manipulació i desinformació
Normativitat	Contingut estructurat, reglat, amb garantia de qualitat	Caòtic, sense regulació clara, genera dubtes sobre la credibilitat
Valor simbòlic	Saber, coneixement, expressió cultural	Fascinació tecnològica però amb risc de deshumanització
Percepció social	Pilar d'una societat avançada, educada i plural	Potencial amenaça a la diversitat cultural i al llegat intel·lectual

Davant dels riscos de la IA, regulació i protecció per als creadors

La població considera que, sense una regulació adequada, la IA suposa una amenaça directa per a la cultura escrita.

Un 51,4 % dels enquestats considera que la IA representa un risc alt per a la societat, i només un 18,2 % creu que és un risc baix.

Risc que suposa la IA en general

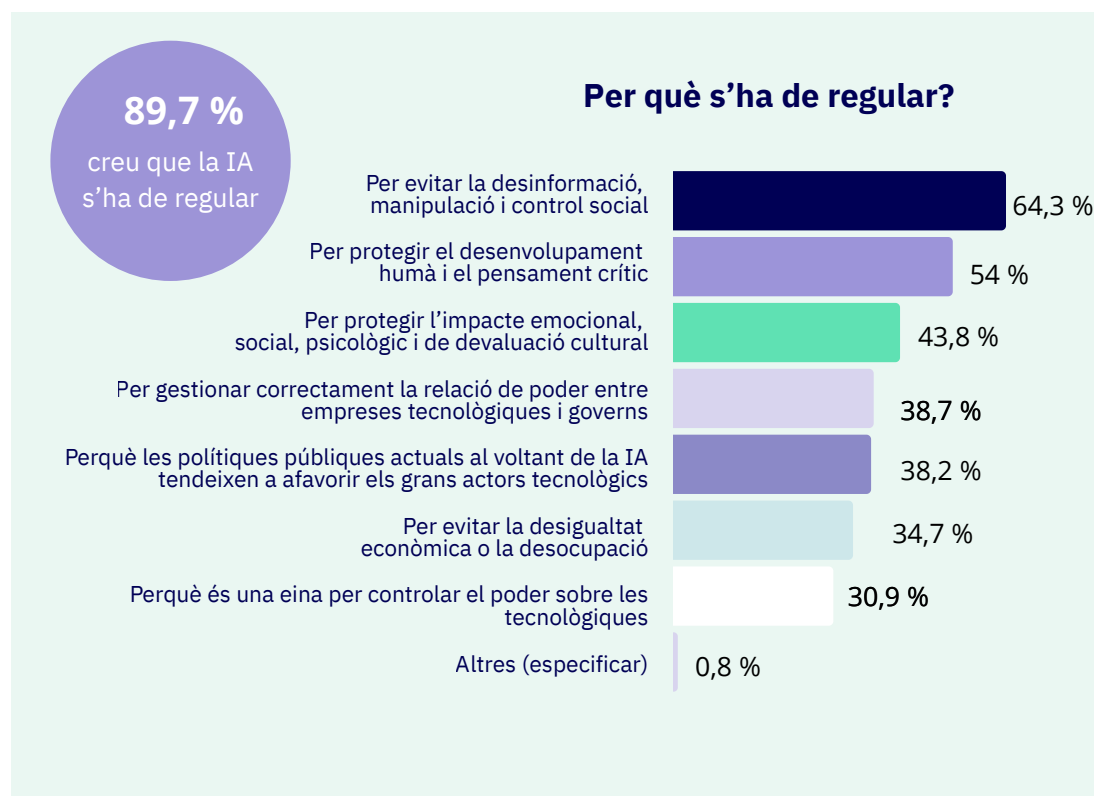

Aquesta inquietud es tradueix en una demanda clara de protecció institucional, que garanteixi la sostenibilitat de l'ecosistema editorial i preservi el valor simbòlic dels continguts d'autor davant dels riscos d'automatització i pèrdua d'identitat col·lectiva.

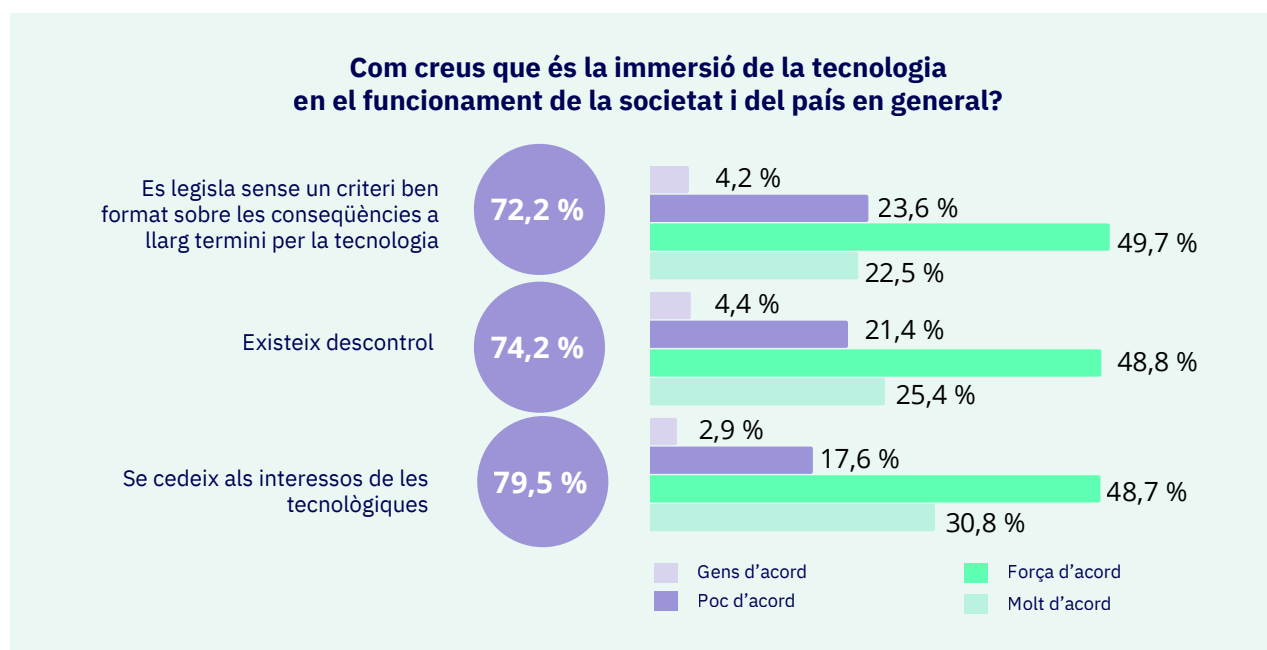
El malestar no es deu només a qüestions legals; consideren que aquest fenomen afecta també la qualitat dels continguts i el model de cultura que s'està construint. Es tem que desembogui en una cultura impersonal, uniforme i deshumanitzada, en què el talent individual perdi valor i el llegat cultural es degradi.

Des de la perspectiva de la societat, la responsabilitat principal de regular l'impacte de la intel·ligència artificial en l'àmbit cultural recau en les administracions públiques, especialment en l'administració central. S'espera que legislin de manera clara i actualitzada per impedir l'ús indiscriminat i no autoritzat de les obres protegides, garantint la protecció efectiva dels drets d'autor i preservant el valor de la creació i l'ecosistema cultural.

El 89,7 % dels enquestats considera que l'Estat ha d'assumir la regulació de la IA en matèria cultural, per evitar la desinformació, la manipulació i el control social promogut per les empreses tecnològiques (63,8 %), protegir el pensament crític i el desenvolupament humà (53,7 %), salvaguardar l'impacte emocional, psicològic i cultural (44,1 %) i equilibrar el poder entre els governs i les grans tecnològiques (38,7 %), a més de prevenir desigualtats econòmiques i recuperar control polític i democràtic.

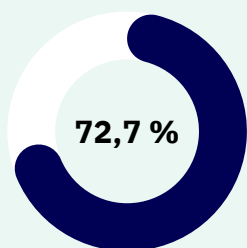
Tanmateix, els enquestats són molt crítics amb l'actuació de l'administració fins ara: un 72,4 % opina que es legisla sense criteri ni protecció a llarg termini; el 74,1 % percep un descontrol generalitzat, i el 80 % creu que l'Estat ha cedit davant dels interessos de les grans tecnològiques, la qual cosa ha debilitat el seu paper com a garant de drets.

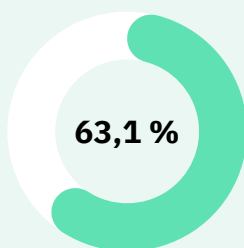
De l'enquesta duta a terme es desprèn que la cultura i l'educació es perceben com a pilars fonamentals per enfortir la societat davant dels desafiaments que planteja la intel·ligència artificial. En aquest sentit, **el 89 % vincula el progrés sostenible amb una protecció adequada dels autors i editors**. La lectura, el pensament crític i el suport a creadors es veuen com a eines clau per preservar el desenvolupament humà i cultural en un entorn cada vegada més dominat per la tecnologia.

En aquest context, la ciutadania reclama una **protecció activa per als autors i editors**. El 88,3 % considera que enfortir la cultura escrita és la millor manera d'afrontar els riscos de l'excés tecnològic i de la IA, interpretant aquesta protecció com una estratègia de futur, una defensa del talent i un fre a l'homogeneïtzació cultural. No obstant això, un 72,7 % opina que les administracions públiques no compleixen amb aquesta responsabilitat, i que prioritzen les grans tecnològiques per davant dels drets dels creadors. A més, el 62,5 % considera que es protegeix poc o gens els autors i editors, davant d'un 37,5 % que creu que sí que es fa «molt o bastant»; entre aquests últims, un 86 % reconeix que no sap com es du a terme aquesta protecció, la qual cosa evidencia una manca de transparència i de comunicació institucional.

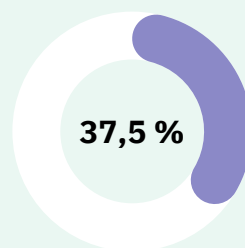
Percepció de la protecció dels autors i editors per part de les administracions públiques

Creuen que donen més importància a les tecnològiques i desprotegeixen el sector editorial.

Creuen que les autoritats protegeixen poc o gens els escriptors i editors.

I dels que diuen que protegeixen molt o bastant, el **84,8 % no saben com ho fan**. Se sustenta en una creença.

Conclusió. La intel·ligència artificial desperta tanta fascinació com temor. La seva expansió desplaça el valor del contingut cap a l'algoritme i amenaça el talent humà, la diversitat i el llegat cultural. La ciutadania demana una regulació clara i una protecció real per a autors i editors, convençuda que la cultura escrita és la millor defensa davant de l'excés tecnològic.

ZOOM. Intel·ligència artificial generativa: Una anàlisi més actualitzada i equilibrada sobre la seva penetració i percepció

A diferència de l'estudi d'Ipsos, encarregat per Google i centrat únicament en els beneficis immediats de la intel·ligència artificial generativa —com l'accés a la informació, l'educació o el treball—, l'informe de Qbo per a CEDRO ofereix una visió més completa i equilibrada. Juntament amb les aportacions positives, incorpora riscos i externalitats que Ipsos no va analitzar, com ara la desinformació, la dependència tecnològica, la desocupació o la percepció de la IA com a perillosa.

Aquesta mirada àmplia resulta fonamental perquè permet entendre amb més rigor els impactes culturals, socials i econòmics de la intel·ligència artificial, i evitar així un enfocament excessivament optimista. D'aquesta manera, l'estudi de Qbo aporta una base més sòlida per dissenyar polítiques realistes, orientades al bé comú i a la sostenibilitat de la cultura escrita.

Aspectos	Ipsos	Qbo
Accés a la informació	Positiu	Positiu (63,9 %) + negatiu (8,4 %)
Educació	Positiu	Positiu+ negatiu (12,7 %)
Treball	Positiu	Positiu + negatiu
Desocupació	No mesurat	37 % negatiu
Desinformació	No mesurat	50,5 % negatiu
Dependència tecnològica	No mesurat	48,4 % negatiu
Percepció social («perillós»)	No mesurat	46,6 % ho considera perillós

Els aspectes no mesurats són molt importants, perquè canvien la manera de percebre la IA:

- **Desinformació:** Qbo evidencia que gran part de la població percep la IA com un risc de manipulació informativa. Això mostra que no es tracta només d'una eina d'accés al coneixement, sinó també d'una possible amenaça a la qualitat democràtica i al pensament crític.
- **Dependència tecnològica:** En general es considera que la IA incrementa la vulnerabilitat de les persones i de les societats davant de la tecnologia. Això planteja riscos de pèrdua d'autonomia i de control social que Ipsos no va analitzar.
- **Desocupació:** Qbo indica que un sector significatiu de la població veu la IA com un factor negatiu per a l'ocupació, atès que connecta directament amb el temor per la substitució de treballadors i la precarització laboral. Ipsos no ho va valorar, de manera que presenta una visió incompleta de l'impacte econòmic.
- **Percepció de «perillositat»:** Una part important de la població considera que la IA és més perillosa que innovadora, la qual cosa reflecteix una inquietud social de fons sobre els seus efectes culturals, humans i ètics. Aquest matís crític no apareixia a l'informe d'Ipsos.

Soluciones

Proposta de solucions

L'Observatori de la Sostenibilitat de la Cultura Escrita reclama una acció urgent amb mesures estructurals que combinin una legislació clara, una gestió activa de drets per part de l'administració, transparència, educació, campanyes de conscienciació, col·laboració publicoprivada i un rol exemplaritzant del sector públic. Entre aquestes mesures destaquen:

- **Una legislació clara que elimini ambigüitats** i excepcions en l'ús de continguts editorials.
- **Transparència institucional en l'ús i la distribució** de continguts protegits mitjançant la llicència de drets d'autor per a aquesta reutilització.
- **Formació sobre drets d'autor en tots els nivells educatius** i les administracions públiques.
- **Campanyes de sensibilització** sostingudes, centrades en el valor del contingut, el respecte a l'autor i les conseqüències de la pirateria.

www.cedro.org

2025 © CENTRO ESPAÑOL DE DERECHOS REPROGRÁFICOS